

Attitude of nurses, instructors and nursing students towards the care of elderly patients (A systematic review)

CrossMark
click for updates

Roohi Moghaddam H¹, *Mohamadi Sh², Alipour F³

1-Master of Science in Critical Care Nursing, Valiasr Social Security Hospital, Qaemshahr, Iran.

2-Phd in Nursing, Nursing Department, University of Social Welfare and rehabilitation Science, Tehran, Iran

(Corresponding Author)

Email: shamaneh_m1@yahoo.com

3- Master of Science in Gerontology of Nursing, Valiasr Social Security Hospital, Qaemshahr, Iran.

Abstract

Introduction: Nurses, as nursing care providers, have a pivotal role and a unique role in effecting the quality of care. The attitude of nurses on their preference for working with elderly people and the quality of care provided to them is effective. This study aimed to investigate the attitude of nursing students and nurses towards the care of elderly people.

Method: To obtain articles on the attitude of nurses about the care of elderly people, the researchers first selected some keywords such as “attitude of nurses, nursing students, elderly and needs of elderly”. Then they tried to search these keywords in some Persian language databases like “SID, Magiran and Iran Medex”. To find some English articles published between 2000-2018, the researchers also searched the keywords in some scientific databases like “Scopus, Science Direct, Cochran library, Google Scholar, Ovid and PubMed”. Finally, based on the amount of articles related to search topics and include criteria, 24 related articles were selected and reviewed.

Results: Nurses’ and nursing students’ attitudes towards care of elderly people were positive, negative and neutral. Many variables were evaluated as effective factors on nurses’ attitude, such as age, gender, level of education and work experience. It seems that having a positive attitude toward aging has an important role in choosing nurses in nursing care.

Conclusion: Since the knowledge of nurses in the field of aging is influential on the type of attitude and selecting their priority toward care of elderly patients, therefore, it is necessary to look at the education of elderly patient’s cognition in nursing education levels with more emphasis.

Keywords: Attitude of nurses, nursing students, nurses, elderly, old age.

Received: 8 July 2019

Accepted: 18 August 2019

Access this article online

Website:

www.joge.ir

DOI:

[10.29252/joge.4.1.34](https://doi.org/10.29252/joge.4.1.34)

نگرش پرستاران، مربیان و دانشجویان پرستاری به مراقبت از سالمندان (مرور سیستماتیک)

حسین روحی مقدم^۱، *شمعانه محمدی^۲، فاطمه علیپور^۳

۱- کارشناس ارشد پرستاری مراقبت ویژه، بیمارستان تأمین اجتماعی ولیعصر (عج)، قائم شهر، ایران.

۲- دکترای پرستاری، گروه پرستاری دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.

پست الکترونیکی: shamaneh_m@yahoo.com

۳- کارشناس ارشد پرستاری سالمندی، بیمارستان تأمین اجتماعی ولیعصر (عج)، قائم شهر، ایران.

نشریه سالمندشناسی دوره ۴ شماره ۱ تابستان ۱۳۹۸، ۴۴-۳۴

چکیده

مقدمه: پرستاران، به عنوان ارائه دهندگان مراقبت به سالمندان نقش محوری دارند و از جایگاه منحصر به فردی در تأثیرگذاری کیفیت مراقبت به آنان برخوردارند. نگرش پرستاران بر ارجحیت آنها در کار با افراد سالمند و همچنین کیفیت مراقبت ارائه شده به آنها مؤثر می باشد. **روش:** این مطالعه با هدف بررسی نگرش پرستاران و دانشجویان پرستاری نسبت به مراقبت از افراد سالمند انجام شده است. برای دستیابی به مقالات مربوط به نگرش پرستاران در مورد مراقبت از افراد سالمند، کلید واژه های نگرش پرستاران، دانشجویان پرستاری، سالمند، دوران سالمندی، نیاز های سالمندان در پایگاه داده های اطلاعاتی SID, Magiran و Iranmedex و مقالات فارسی زبان و در پایگاه داده های علمی Pubmed, Scopus, Science Direct, Cochrane library, Google scholar, ovid, و انگلیسی زبان بین سال های ۲۰۱۸-۲۰۰۰ جستجو و مورد بررسی قرار گرفت. در نهایت بر اساس میزان ارتباط مقالات با موضوع پژوهش و معیارهای ورود، تعداد ۲۴ مقاله مرتبط انتخاب و بررسی شد.

یافته ها: در مطالعات بررسی شده نگرش پرستاران و دانشجویان پرستاری نسبت به مراقبت از افراد سالمند، مثبت، منفی و خنثی بوده است. متغیرهای زیادی بعنوان فاکتورهای مؤثر بر نگرش پرستاران از قبیل سن، جنس، سطح تحصیلات، تجربه کاری بررسی شدند. بنظر می رسد داشتن نگرش مثبت به سالمندی در انتخاب پرستاران در مراقبت از سالمندان تأثیرگذار می باشد.

نتیجه گیری: از آنجاییکه دانش پرستاران در زمینه سالمندی بر نوع نگرش و انتخاب اولویت آنان نسبت به مراقبت از سالمندان تأثیرگذار می باشد بنابراین نیاز هست به آموزش سالمندشناسی در مقاطع تحصیلی پرستاری با تأکید بیشتری نگاه شود.

کلید واژه ها: نگرش پرستاران، دانشجویان پرستاری، سالمند، دوران سالمندی، پرستاران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۴/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۵/۲۷

مقدمه

تشکیل می دهند. بسیاری از سالمندان در طول زندگی، یک یا چند بار در بیمارستان بستری می شوند (۶). ضرورت توجه به سالمندان ناشی از آن است که این افراد دارای مشکلات عیدیه سلامتی هستند و عمده ترین مصرف کننده خدمات بهداشتی و درمانی می باشند (۷). حدود ۵۰ درصد از پذیرش های بیمارستانی، ۷۰ درصد از خدمات و سرویس های بیمارستانی، ۹۰ درصد از ساکنان خانه های سالمندان، ۶۰ درصد از کل ویزیت های سرپایی، ۸۰ درصد ویزیت های مراقبتی در خانه، ۸۵ درصد افراد بستری در بخش های مزمن متشکل از سالمندان هستند (۸). با توجه به افزایش شمار سالمندان و بروز تغییرات فیزیولوژیک، نیاز به مراقبت از آنها نیز افزایش می یابد و مراقبت از سالمند قسمت مهمی از وظایف حرفه ای پرستار است (۹). پرستاری از افراد سالمند نیاز به افراد متخصص و ماهر دارد (۱۰). کاهش کیفیت مراقبت می تواند مشکلاتی از قبیل زخم فشارنده، عفونتهای بیمارستانی و افزایش مدت زمان بستری را در پی داشته باشد که در نتیجه هزینه های وارده بر افراد سالمند و نیز سیستم درمانی را افزایش خواهد داد

پدیده سالمندی آخرین دوره از فرآیند زندگی است که همه موجودات زنده با آن روبرو می شوند (۱). پیشرفت چشمگیر در علوم پزشکی، بالا رفتن سطح بهداشت جامعه و امکانات زیستی، کاهش مرگ و میر و تولد، میانگین عمر بشر را بالا برده است (۲). بر اساس آمارهای سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۰۰، حدود ۶۰۰ میلیون سالمند در جهان وجود داشت که در سال ۲۰۲۵ به ۱/۲ میلیارد نفر و در سال ۲۰۵۰ به ۲ میلیارد نفر خواهد رسید (۳). در کشور ما نیز برآورد می شود تا سال ۱۴۰۰، حدود ۱۰ درصد از جمعیت کشور را سالمندان تشکیل خواهند داد (۴). موضوع سلامتی و ارتباط آن با افزایش سالیان زندگی در عصر حاضر چالش های فراوانی را بوجود آورده است (۵). سالمندی دوره حساسی از زندگی بشر است که طی آن تغییراتی در شکل و عملکرد اندامها و بدن به وجود می آید و موجب اختلال در سازگاری فرد با محیط می شود (۲). سالمندان گروه سنی غالبی را در میان اشخاصی که خدمات بهداشتی دریافت می کنند

را نشان داد. همچنین بررسی نگرش نسبت به کار با بیماران سالمند یافته های متناقض را نشان می دهد. Choowattanapakorn و همکاران (۲۰۰۴) دریافتند که پرستاران تایلندی، صحبت با سالمندان را به عنوان اتلاف وقت تلقی می کنند و بعضاً ترجیح می دهند که از کودکان مراقبت کنند. در مقابل Nordam و همکاران (۲۰۰۵) گزارش دادند که پرستاران مرد نروژی که در بخش های جراحی قرار دارند، کار با بیماران سالمند تر را به عنوان هیجان انگیز، چالش برانگیز و ارزشمند درک تلقی می کنند و مسئول ارائه مراقبت های خوب برای بیماران سالمند هستند. مطالعات نشان می دهد به طور عمده طی سی سال گذشته دانشجویان پرستاری در برابر سالمندان درک غلطی داشته اند و پرستاران شاغل نیز تمایل کمی به کار در خانه های سالمندان نشان داده اند. نگرش ارائه دهندگان خدمات سلامت به مددجویان می تواند برای ارائه مراقبت مؤثر و اثربخش عاملی مهم و زمینه ساز باشد (۱۹،۲۰).

با توجه به اینکه نگرش، تجربه ای است که رفتار را مورد تأثیر قرار می دهد بنابراین در صورتی که پرستاران در برابر مددجویان نگرشی مثبت داشته باشند، می توانند خدمات بالینی را با انگیزه و عزمی راسخ تر ارائه دهند و مراقبت پرستاری متناسب با شرایط سالمندان ارائه دهند. تلفیق نتایج پژوهش های مربوط به نگرش پرستاران نسبت به مراقبت از سالمندان و بزرگسال برای اطلاع رسانی از کیفیت مراقبت و مسائل نیروی کار پرستاری دارای اهمیت است (۲۱). تا در صورت نیاز برنامه های آموزشی برای دانشجویان پرستاری و پرستاران جهت تغییر نگرش آنها طراحی و تدوین شود، زیرا که مطالعات متعددی نشان داده است نگرش می تواند با بالا بردن میزان دانش تغییر کند. در این زمینه آموزش در کلاس درس برای دانشجویان پرستاری مهم است، همچنین در محیط های بالینی، تحصیلات تکمیلی و قرار گرفتن در معرض بهترین عملکرد می تواند موجب تغییر نگرش دانشجویان پرستاری و پرستاران گردد.

با توجه به افزایش جمعیت سالمندان و نیازهای ویژه این گروه سنی و نقش بسیار مهم کادر درمان در مراقبت از سالمندان و وجود مطالعات بسیار با نتایج متفاوت و تلفیق این نتایج جهت آگاهی از کیفیت مراقبت از سالمندان و تأکید بر لزوم تغییر نگرش گروه پرستاری در مراقبت از سالمندان، مطالعه ای جهت بررسی کلی این موضوع انجام شد که نتایج حاصل زمینه ساز بهبود کیفیت مراقبت از سالمندان باشد.

روش مطالعه

موتورهای جستجو و پایگاههای اطلاعاتی: در این مطالعه با کلیدواژه های نگرش (Attitude)، پرستاران (nurses)، نگرش پرستاران (Attitude of nurses)، دانشجویان پرستاری (nursing students)، سالمند (Elder)، دوران سالمندی (Old age)، در پایگاه داده های اطلاعاتی، Iranmedex SID، Magiran، مقالات فارسی Pubmed، Scopus، Science و پایگاه داده های علمی

(۱۰). داشتن نگرش منفی به سالمندان بدون شک بر مراقبت اثر بخش از آنها اثر می گذارد (۱۱).

نگرش، درک فرد از بودن یک انسان یا یک شی و یک حالت است که توسط تجارب فرد توسعه پیدا می کند و واکنش های او را تعریف می کند (۱۲). نگرش طیفی از دوست داشتن و دوست نداشتن و یا مطلوب و نامطلوب است که توسط شیء و یا شخص تعریف می شود (۱۳). نگرش ها در پرستاری اهمیت دارند و به چگونگی شناخت رفتار دیگران و نحوه استفاده از درک ما از خودمان برای ارائه مراقبت مربوط می شود. درک ما از پرستاری با نگرش نسبت به جنبه های مختلف مراقبت شکل داده می شود (۱۴). داشتن نگرش مثبت، میتواند باعث ایجاد فرصتهای جدید و خلق نوآوری در فضای سازمان شده و موفقیت بیشتری برای افراد و سازمان فراهم کند (۱۵).

سالمندان گروهی حساس تلقی می شوند که درخور احترام و توجه هستند و بی شک ارائه خدمات پرستاری با احترام و توجه در صورتی محقق می شود که ارائه دهندگان این خدمات نگرش مثبتی به مددجویان خود داشته باشند. علاوه براین نگرش منفی مراقبان سلامت به سالمندان، حس ناتوانی را به آنها القا می کند (۱). از طرفی چنانچه دانشجویان پرستاری که در نهایت مراقبان اصلی سلامت را تشکیل می دهند، دانشی اندک و نگرشی ناخوشایند به سالمندان داشته باشند، بر اشتیاق و توجه آنها در امر مراقبت تأثیر می گذارد (۱۶).

مطالعات متعددی در مورد نگرش دانشجویان پرستاری، پرستاران و دیگر مراقبان های بهداشتی، نسبت به افراد سالمند و مراقبت از آنها نتایج منفی را به دست آورده اند. کیفیت خدمات پرستاری در راستای مراقبت از سالمندان به شدت وابسته به نگرش دانشجویان پرستاری است. پژوهش های متعددی نشان می دهند که دانش و نگرش های پرستاران سالمندان بر چشم انداز آنها در مورد راه های مراقبت از آنها تأثیر می گذارد (۱۷). نگرش منفی بعضی از پرستاران که با افراد سالمند مشغول به کار هستند ممکن است مربوط با پاسخ به منفی متقابل بیمار به متخصصان مراقبت های بهداشتی و درمان آنها باشد. گری (۲۰۰۹) و کید (۲۰۰۹) دریافتند که نگرش افراد سالخورده از مراقبت خوب با نگرش مثبت پرستاران و تعاملات پرستاران با آنها و خانواده های آنها تعیین می شود و نه درمان واقعی شرایط آنها (۱۸).

با توجه به جمعیت سالمندان، درک نگرش پرستاران نسبت به سالمندان و نگرش نسبت به کار با بیماران سالمند به طور فزاینده ای اهمیت می یابد. مطالعات متعددی از نگرش پرستاران نسبت به سالمندان نتایج متنوعی را گزارش کرده اند. به عنوان مثال، Mellor و همکاران (۲۰۰۷) نگرش های شدید مثبت نسبت به افراد سالخورده را در پرستاران استرالیایی گزارش کرد، همچنین Lookinland و Anson (۱۹۹۵) نیز در میان پرستاران بریتانیا همین نتایج را نشلن داد، اما نظرسنجی Kearney و همکاران (۲۰۰۰) از پرستاران از یک مرکز سرطانی بریتانیایی نگرش منفی

Direct, Cochrane library, Google Scholar, ovid

مقالات انگلیسی زبان بین سال های ۲۰۰۸-۲۰۰۰ جستجو و مورد بررسی قرار گرفت.

فرآیند انتخاب مقاله (جدول ۱) براساس پروتکل زیر انجام شد:

۱- بررسی ارتباط موضوعی عناوین یافت شده با اهداف مطالعه

۲- بررسی ارتباط چکیده با اهداف مطالعه

۳- بررسی متن کامل مقاله (در صورت دسترسی به آن)

معیارهای ورود و خروج: پس از انجام مراحل فوق، مقالات نوع

کمی و مقالاتی که صرفاً نگرش پرستاران و دانشجویان و مربیان پرستاری

را مورد سنجش قرار داده بودند وارد مطالعه شدند و انواع مقالات مداخله ای

و مروری، مقالات کیفی و مقالاتی که نگرش سایر حرف علوم بهداشتی را

بررسی کرده بودند از مطالعه حذف شدند.

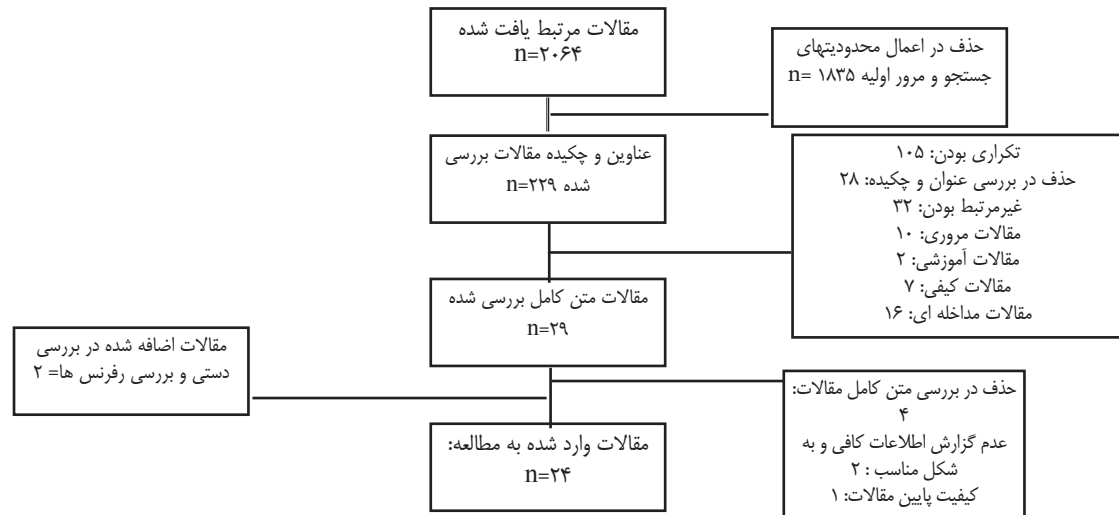
کلمات مورد جستجو: کلمات مورد جستجو شامل نگرش (attitude) و (AND) مراقبت از سالمندان (elderly care) یا (OR) (old people) (nursing studets) یا (OR) مربیان پرستاری (nursing educators) یا (OR) پرستاران (nurses) بودند. کلمات مورد جستجو و پایگاه های اطلاعاتی در (جدول ۱) آمده است. مقالاتی که در عنوان آنها مرور سیستماتیک و یا پژوهش کیفی و یا مداخله ای بیان شده بود بود، همچنین پژوهش هایی که مربوط به سایر حرفه های علوم بهداشتی و سلامت بودند و یا در عنوان و چکیده با اهداف این پژوهش مرتبط نبودند حذف شدند در مرور اولیه حذف شدند.

جدول ۱: پایگاه های اطلاعاتی و کلمات مورد جستجو

پایگاه اطلاعاتی	کلمات مورد جستجو	تعداد مقالات در جستجوی اولیه	محدودیت ها	بعد از مرور کلی عنوان و چکیده و انتخاب مقالات مرتبط
SID	نگرش و مراقبت و پرستاران نگرش و سالمندی و پرستاران نگرش و مراقبت از سالمند و پرستاران	۸۹	فارسی زبان بین سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۷	۴
Magiran	نگرش پرستاری و سالمندی نگرش و سالمندی و پرستاری نگرش و مراقبت از سالمند و پرستاری	۱۴۲	فارسی زبان بین سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۷	۱۱
Iranmedex	نگرش پرستاری و سالمندی نگرش و سالمندی و پرستاری نگرش و مراقبت از سالمند و پرستاری	۵۹	فارسی زبان بین سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۷	۸
Google scholar	نگرش پرستاری و سالمند نگرش و سالمندی و پرستاری نگرش و سالمندی و مربیان پرستاری نگرش و مراقبت از سالمند نگرش و مراقبت از سالمند و دانشجویان پرستاری	۱۶۴	فارسی زبان بین سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۷	۴۵
Sciencedirect Pubmed Proquest Scopuse Ovid	Attitude AND elderly care AND nurses Nursing attitude AND elder care Attitude AND ageism OR elderly AND nursing	۳۴۱	بین سالهای ۲۰۱۸-۲۰۰۰	۳۲
		۱۲۶	Research articles بین سالهای ۲۰۱۸-۲۰۰۰	۱۹
		۶۵۴	Research articles انگلیسی زبان بین سالهای ۲۰۱۸-۲۰۰۰	۳۱
		۵۲	Research articles انگلیسی زبان Scholarly journals بین سالهای ۲۰۱۸-۲۰۰۰	۹
		۲۸۳	Research articles انگلیسی زبان Journals در زمینه پرستاری بین سالهای ۲۰۱۸-۲۰۰۰	۵۵
		۱۵۴	Research articles انگلیسی زبان Scholarly journals بین سالهای ۲۰۱۸-۲۰۰۰	۱۵

مقاله باقی ماند. پس از اعمال معیارهای ورود و خروج، ۱۰۲ مقاله حذف شدند. با جستجوی دستی در منابع مقالات یافت شده ۲ مطالعه به مقالات اضافه شد.

مقالات ارزیابی شده: در جستجوی اولیه ۲۰۶۴ مقاله از ۹ پایگاههای اطلاعاتی را بازرایی شد. سپس محدودیت های جستجو اعمال شد و مقالات غیر مرتبط با هدف پژوهش حذف شدند و ۲۲۹ مقاله باقی ماند. مقالات تکراری با استفاده از نرم افزار Endnote حذف شدند و ۱۲۴

نمودار ۱: روند انتخاب مطالعات

استخدام، سابقه کار، محل سکونت، زندگی با سالمند، نسبت با سالمند و وضعیت درآمد سالمند اختلاف معنی داری نشان نداد (۲۹). در مطالعه دیگری که توسط همدانی زاده و همکاران (۱۳۸۶) انجام شد پرستاران نسبت به ارائه مراقبت های جسمی از بیماران سالمند نگرش خنثی داشتند (۲).

بررسی ها نشان می دهد پرستاران در اغلب کشورها در مورد نیازهای ویژه سالمندان و آسیب پذیری آنان در برابر مخاطرات معین، مهارت کافی نداشته و در بسیاری از موارد قادر نیستند از اختلالات و ناتوانی های سالمندی پیشگیری نموده و یا از پیشرفت آنها جلوگیری نمایند (۳۰، ۳۱). مطالعه طبیعی و همکاران (۱۳۸۸) نشان داد پرستاران بخش های داخلی - جراحی و ویژه در زمینه مراقبت از سالمندان مبتلا به بیماری های قلبی - عروقی از دانش و نگرش پایینی برخوردارند (۳۲). فریرا و رویز (۲۰۱۲) عنوان کردند کمبود دانش و آموزش به پرستاران دارای پروانه کار و دیگر گروه های پرستاری در مراقبت از افراد سالمند وجود دارد (۳۳). در مطالعه ای که در چهار بیمارستان آموزشی کرمان انجام شد یافته ها نشان دهنده کمبود دانش پرستاران در مورد فرآیند سالمندی بود که با آموزش مداوم و برنامه ریزی شده و تأکید بر اهمیت مراقبت از افراد سالمند، دانش پرستاران افزایش یافت (۳۴). نتایج حاصل از برخی مطالعات دیگر نشان داده است که پرستاران درمقایسه با سایر گروهها، دانش و نگرش پایین تری را نسبت به سالمندی داشته و در ارتباط با سالمندان دچار اضطراب بیشتری شده و اعتماد به نفس کمتری داشتند و لذا محققین توصیه کرده اند که بهبود و پیشرفت آموزش سالمند شناسی، استراتژی مهمی در بهبود نگرش کارمندان نسبت به سالمندان بوده و درک پرستاران از نیازهای افراد

بررسی کیفیت مقالات: پس از بازرایی مقالات مربوطه و حذف موارد غیر مرتبط، کیفیت مقالات باقیمانده، با استفاده از چک لیست انتقادی مقالات پژوهشی مورد ارزیابی قرار گرفتند (۲۲). ۳ پژوهش به دلیل بررسی انتقادی امتیاز لازم را بدست نیاوردند و از مطالعه خارج شدند. ۲۴ مطالعه در نهایت مورد بررسی قرار گرفتند و یافته های آنها تلفیق گردید.

یافته ها

مراقبت از بیماران سالمند قسمت مهمی از پرستاری است که ممکن است تحت تأثیر عوامل بسیاری قرار گیرد یکی از این عوامل می تواند نگرش پرستاران نسبت به مراقبت از بیماران سالمند باشد (۱۱). مطالعات زیادی به بررسی نگرش و علاقه پرستاران و دانشجویان پرستاری نسبت به مراقبت از افراد سالمند انجام شده است که نتایج مطالعات متفاوت بوده است. یافته های تحقیقات صورت گرفته بر روی نگرش پرستاران نسبت به مراقبت از سالمندان نشان دهنده نگرش های مثبت (۲۳، ۲۴)، منفی (۲۵-۲۷) و خنثی (۲، ۲۸) بوده است.

در مطالعه ای نگرش پرستاران شاغل در بخش های داخلی-جراحی نسبت به سالمندان مورد بررسی قرار گرفت. این مطالعه از نوع توصیفی مقطعی بود و ۱۱۰ پرستار در این پژوهش شرکت داشتند. پرسشنامه نگرش سنج کوگان به عنوان ابزار گردآوری داده ها مورد استفاده قرار گرفت. در این پژوهش ۹۷/۳ درصد از پرستاران نگرش مثبت به سالمندان داشتند. میانگین نگرش بین زیر گروه های جنس، وضعیت تأهل، سن، تحصیلات،

دانشجویان پسر و سال سوم و چهارم پرستاری نگرش مثبت بیشتری نسبت به مراقبت از سالمندان در مقایسه با دانشجویان دختر و سال پایینی پرستاری داشتند (۷). در مطالعه دیگری که اوزر و ترکس انجام دادند دانشجویان سال آخر در مقایسه با دانشجویان سال اول پرستاری نگرش مثبت بیشتری نسبت به سالمندان داشتند (۳۷). در مطالعه شرفی و همکاران (۱۳۹۵)، از پرستاران شرکت کننده تعداد ۵۱/۲ درصد بالاتر از میانگین و ۴۸/۸ درصد پایین تر نمره میاگین کل را داشتند، همچنین بیشترین درصد نگرش مثبت (۳۹ درصد) در بازه سنی ۳۵-۳۰ سال و کمترین نیز در بازه سنی ۴۵-۴۰ سال وجود داشت، از نظر جنس نیز زنان بیشتر از مردان دارای نگرش مثبت به سالمندان بودند (۳۸). محمدی و اسمعیلی وند (۱۳۹۴) مطالعه ای با هدف تعیین نگرش کارآموزان و کارورزان پرستاری در زمینه مراقبت از سالمندان انجام دادند. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد دانشجویان سال بالاتر و کارورزان پرستاری در مقایسه با کارآموزان پرستاری نگرش مثبت تری داشتند (۱). در مطالعه ای که توسط لامبرینو و همکاران انجام شد دانشجویان سال آخر پرستاری نسبت به سال اول دیدگاه بهتری نسبت به مراقبت از سالمندان داشتند. (جدول ۲)، خلاصه ای از مقالات بررسی شده درباره نگرش پرستاران و دانشجویان پرستاری در مراقبت از افراد سالمند را نشان می دهد (۱۲).

سالمند را افزایش خواهد داد (۲،۳۴).

التانتاوی (۲۰۱۳) در مطالعه خود تأکید کرد در سی سال گذشته دانشجویان پرستاری تعهد بیشتر در مراقبت از افراد سالمند را توسعه دادند و نتایج مطالعه وی نشان داد پرستاران گرایش کمتری به مراقبت از افراد سالمند در خانه های سالمندان داشتند؛ آنها ترجیح می دادند به مراقبت از کودکان و افراد بالغ بپردازند (۳۵). محمدی و اسمعیلی وند (۱۳۹۴) در مطالعه ای به بررسی نگرش به مراقبت از سالمندان از دیدگاه دانشجویان پرستاری پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که دانشجویان سال بالا، نگرش مثبت به مراقبت از سالمند افزایش یافته است (۱). پورفرزاد و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی نگرش مربیان و دانشجویان پرستاری اراک به مراقبت از سالمندان پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد مربیان نگرش موافق تری نسبت به مراقبت از افراد سالمند در مقایسه با دانشجویان داشتند. همچنین اکثریت دانشجویان پرستاری (۸۳/۶ درصد) و مربیان (۷۲/۷ درصد) نگرش متوسطی نسبت به مراقبت از افراد سالمند داشتند (۳۶).

پژوهش ها نشان می دهد بین سن، جنس و نگرش پرستاران و دانشجویان پرستاری نسبت به مراقبت از افراد سالمند ارتباط وجود دارد. در مطالعه ای که هویدی و ال-ابی ست بر روی ۲۵۰ نفر از دانشجویان پرستاری در اردن انجام دادند اکثریت (۶۲/۲٪) دانشجویان عنوان کردند بعد از فارغ التحصیلی تمایلی به مراقبت از سالمندان ندارند. همچنین

جدول ۲: مقالات بررسی شده نگرش پرستاران و دانشجویان پرستاری در مراقبت از افراد سالمند

نویسنده	نوع مطالعه	جمعیت مورد مطالعه	تعداد نمونه	ابزار مورد بررسی (پرسشنامه)	نتایج
پورفرزاد و همکاران	توصیفی تحلیلی	مربیان پرستاری و دانشجویان	۱۳۸ نفر	پرسشنامه پژوهشگر ساخته	مربیان نگرش موافق تری نسبت به مراقبت از افراد سالمند در مقایسه با دانشجویان داشتند.
شرفی و همکاران	توصیفی - تحلیلی	پرستاران	۸۲ نفر	پرسشنامه	پرستاران زن به نسبت پرستاران مرد نگرش مثبت بیشتری از سالمندان داشتند.
طبیعی و همکاران	توصیفی تحلیلی	پرستاران بخش های داخلی جراحی و ویژه	۸۱ نفر	پرسشنامه پژوهشگر ساخته	یافته های این پژوهش نشان دهنده کمبود دانش و نگرش پرستاران نسبت به مراقبت از سالمندان مبتلا به بیماری های قلبی عروقی بود.
همدانی زاده و همکاران	توصیفی مقطعی	پرستاران بخش های داخلی	۱۰۰ نفر	پرسشنامه پژوهشگر ساخته	پرستاران در این مطالعه نسبت به ارایه مراقبتهای جسمی از بیماران سالمند نگرش خفنی داشتند.
ارتیشه دار و همکاران	توصیفی مقطعی	پرستاران بخش های داخلی جراحی	۱۱۰ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	در این پژوهش ۱۰۷ نفر (۹۷/۳ درصد) از پرستاران نگرش مثبت به سالمندان داشتند.
محمدی و اسماعیلی وند	توصیفی تحلیلی	دانشجویان پرستاری	۲۱۱ نفر	پرسشنامه	دانشجویان سال بالاتر و کارورزان پرستاری در مقایسه با کارآموزان پرستاری نگرش مثبت تری داشتند.
قربانی و همکاران	توصیفی	پرستاران و دانشجویان پرستاری	۱۸۷ نفر	پرسشنامه	هر دو گروه نگرش مثبتی نسبت به مراقبت از سالمند داشتند.
منصوری ارانی و همکاران	توصیفی مقطعی	پرستاران	۲۳۰ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	پرستاران نگرش منفی نسبت به سالمندان داشتند.
Özer & Terkes	توصیفی	دانشجویان پرستاری	۲۸۵ نفر	پرسشنامه	دانشجویان سال آخر در مقایسه با دانشجویان سال اول پرستاری نگرش مثبت بیشتری نسبت به سالمندان داشتند.
۳۹ (Shen & Xiao)	توصیفی مقطعی	دانشجویان پرستاری	۶۲۲ نفر	پرسشنامه	دانشجویان سال اول و زیر ۲۰ سال نگرش بهتری نسبت به سالمندان در قیاس با دانشجویان سال های بالاتر داشتند.
Faronbi et al	توصیفی	دانشجویان پرستاری	۲۸۰ نفر	پرسشنامه	دانشجویان دانش و نگرش مثبتی نسبت به مراقبت از سالمندان داشتند.

Oyetunde (۴۰)	توصیفی	پرستاران	۱۳۰ نفر	پرسشنامه	۷۳٪ از شرکت کنندگان عنوان کردند که مراقبت از سالمندان کار سختی می باشد و بیش از ۸۰ درصد توافق نظر داشتند که مراقبت مؤثر از سالمندان نیازمند آموزشهای خاص می باشد و اکثریت آنها مراقبت از سالمند را نیازمند بخش اختصاصی می دانستند. در کل پرستاران دانش و نگرش خوبی نسبت به سالمندان داشتند.
McKinlay & Cowan	توصیفی	دانشجویان پرستاری	۱۷۲ نفر	پرسشنامه	دانشجویان نگرش مثبت نسبت به مراقبت از سالمند داشتند.
Abreu & Caldevilla	توصیفی	دانشجویان پرستاری	۱۴۰ نفر	پرسشنامه	دانشجویان نگرش منفی نسبت به مراقبت از سالمند داشتند.
Carlson & Idvall	توصیفی	دانشجویان پرستاری	۱۸۳ نفر	پرسشنامه	در کل، دانشجویان نگرش مثبت نسبت به مراقبت از سالمند داشتند.
Hweidi & Al-Obeisat	توصیفی	دانشجویان پرستاری	۲۵۰ نفر	پرسشنامه	اکثریت (۶۲/۲٪) از دانشجویان عنوان کردند بعد از فارغ التحصیلی تمایلی به مراقبت از سالمندان ندارند. همچنین دانشجویان پسر و سال سوم و چهارم پرستاری نگرش مثبت بیشتری نسبت به مراقبت از سالمندان در مقایسه با دانشجویان دختر و سال پایینی پرستاری داشتند.
Özdemir & Bilgili	توصیفی مقطعی	دانشجویان پرستاری	۴۹۵ نفر	پرسشنامه	نتایج این مطالعه در کل نشان داد دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به سالمندی داشتند.
Chin Che et al	توصیفی مقطعی	دانشجویان پرستاری	۱۴۶۲ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	نتایج این مطالعه نشان داد دانشجویان پرستاری علاقه متوسطی به مراقبت از سالمندان داشتند.
Rathnayake et al	توصیفی تحلیلی	دانشجویان پرستاری	۹۸ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	دانشجویان به طور متوسط نگرش مثبتی نسبت به افراد سالمند داشتند و آنها علاقه کمی به مراقبت از سالمند در آینده از خود نشان دادند.
Lambrinou et al	توصیفی (کمی)	دانشجویان پرستاری	۲۲۷ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	دانشجویان سال آخر پرستاری نسبت به سال اول دیدگاه بهتری نسبت به مراقبت از سالمندان داشتند.
& Hweidi Al-Obeisat	توصیفی همبستگی	دانشجویان پرستاری	۲۴۳ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	دانشجویان پرستاری نگرش مثبت به افراد سالمند داشتند و دانشجویان سال های بالاتر و دانشجویان مرد و دانشجویانی ترجیح می دهند بعد از فارغ التحصیلی از سالمندان مراقبت کنند نگرش مثبت تری نسبت به بقیه داشتند.
Söderhamn et al	توصیفی	دانشجویان پرستاری و پرستاران ثبت شده	۱۹۲ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	دانشجویان پرستاری سال اول نگرش منفی به سالمندی داشتند و دانشجویان سال آخر و پرستاران نگرش مثبت تری نسبت به مراقبت از سالمندان داشتند.
Liu et al	توصیفی مقطعی	پرستاران ثبت شده	۵۷۹ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	۸۹/۷ درصد از پرستاران نگرش مثبتی به مراقبت از سالمندان داشتند.
Zhang et al	توصیفی مقطعی	دانشجویان پرستاری	۴۰۰ نفر	پرسشنامه نگرش سنج کوگان	اشتیاق برای کار با سالمندان متوسط رو به بالا و نگرش آنها برای مراقبت از سالمندان متوسط گزارش شده است.

پرستارانی ماهر برای بهبود کیفیت مراقبت می باشد (۴۱). یکی از ارکان اصلی در ارائه هر نوع خدمتی، داشتن نگرش مثبت در مورد همان واحد است (۱۱، ۴۲). پرستاران، به عنوان ارائه دهندگان مراقبت به سالمندان نقش محوری دارند و از جایگاه منحصر به فردی در تأثیرگذاری کیفیت مراقبت به آنان برخوردارند (۷). لامبرینو و همکاران به نقل از مک داول (۱۹۹۹) بیان کرد نگرش پرستاران بنظر می رسد بر ارجحیت آنها در کار با افراد سالمند و همچنین کیفیت مراقبت ارائه شده به آنها مؤثر باشد (۱۲).

در بعضی از مطالعات انجام شده، پرستاران و دانشجویان پرستاری نگرش منفی (۲۶، ۲۷) یا خنثی (۲) نسبت به مراقبت از سالمندان داشتند. در اکثر مطالعات بررسی شده دانشجویان پرستاری و پرستاران درک و بینش خوبی نسبت به سالمندان داشتند (۷، ۱۲، ۲۳، ۲۴، ۳۹، ۴۰، ۴۳).

نتایج نشان داد که در بیشتر مطالعات بررسی شده دانشجویان بخصوص دانشجویان سال پایین تر نگرش منفی تری نسبت به سالمندی داشتند و دانشجویان سالهای بالاتر و بخصوص سال آخر نگرش بهتری داشتند و همچنین پرستاران و دانشجویان پرستاری مرد نگرش مثبت تری نسبت به مراقبت از سالمندان داشتند. پژوهش های مربوط به نگرش مربیان بسیار محدود بود ولی در این مطالعات، مربیان پرستاری نگرش مثبتی نسبت به مراقبت از سالمندان داشتند.

بحث

کیفیت زندگی در نتیجه پیشرفت در علوم و تکنولوژی گسترش یافته است. سالمندی و داشتن بیماری های متعدد مرتبط با آن، نیازمند

کاری بالینی بعد از فارغ التحصیلی خواهد شد و باعث بهبود تجربیات بالینی می گردد. همچنین مهارت و تبحر در زمینه مراقبت از سالمند بعنوان نیاز اساسی و ابتدایی پرستاران در توسعه مهارت‌های بالینی مورد تأکید می باشد (۴۱). این یافته پیشنهاد می دهد آموزش سالمند شناسی در پرستاری توأم با تجربیات مثبت در بالین می تواند در بهبود نگرش پرستاران نسبت به سالمندی و انتخاب اولویت‌شان در انتخاب محیط کاری با سالمندان مؤثر باشد.

در مطالعه ای مشکلات درک شده توسط پرستاران در مراقبت از سالمندان و دیدگاهشان نسبت به افراد سالمند مورد بررسی قرار گرفت. در این مطالعه پرستاران گزارش کردند محدودیت های جسمانی افراد سالمند یک فاکتور مهم تأثیرگذار در مراقبت از سالمندان بود. وجود همزمان چند بیماری و وجود مشکلات مرتبط با حس در سالمندان و محدودیت های فیزیکی مرتبط با بیمارها منجر به عدم استقلال آنان در انجام امور شخصی و دریافت مراقبت وابسته می گردد. عامل دیگر، نبود خطی مشی هایی در مورد سالمندان در موسسات، عدم توجه کافی به مراقبت از سالمندان و عدم تخصیص منابع کافی به سالمندان ذکر گردید. در این مطالعه پرستاران بیان کردند مشکل دیگر در ارتباط با سالمندی، کمبود دانش در زمینه سالمندی و تجربه و مهارت کم پرستاران در مورد سالمندان بیان شد (۴۴). با این حال، پرستاری سالمندی به طور کلی به عنوان یک حیطه محبوب پرستاری محسوب نمی شود و به عنوان حیطه یکنواخت و غیر رضایت بخش شناخته شود. به عنوان مثال، Happell (۲۰۰۲) نگرش یک نمونه تصادفی از ۷۹۳ دانشجوی کارشناسی ارشد استرالیایی را مورد بررسی قرار داد و دریافت که انتخاب کار با افراد سالمند در حداقل مطلوبیت بود و شش دلیل برای آن تعیین کردند که عبارت از: ماهیت منفی کار؛ محیط منفی؛ تنوع کمتر و یکنواختی؛ عدم علاقه شخصی، ترس یا عدم احساس راحتی با افراد سالمند و تجربه منفی قبلی بود (۴۵).

در مطالعات بررسی شده مشخص شد بین نگرش دانشجویان پرستاری با سن و سال تحصیلی آنها ارتباط داشت (۱، ۷، ۱۲). همانطوری که دانشجویان به سال های تحصیلی بالاتر می روند دیدگاه مثبت بیشتری به سالمندان در آنها ایجاد می گردد (۱۲). هوییدی و ال-ابی ست (۲۰۰۶) گزارش کردند دانشجویان پرستاری هرچه سن آنها بالاتر می رود نگرش مثبت بیشتری نسبت به سالمندی پیدا می کنند. لامبرینو و همکاران (۲۰۰۹) گزارش کردند دانشجویان دختر و سن بالاتر نگرش مثبت بیشتری نسبت به سالمندان داشتند. همچنین در این مطالعه مشخص شد هرچه سن و سال های تحصیلی دانشجویان بالاتر می رود آنها نگرش مثبت بیشتری نسبت به سالمندان پیدا می کنند.

آموزش حرفه ای پرستاران تأثیر قابل توجهی بر نگرش پرستاران داشت و پرستاران با سطح بالاتری از آموزش حرفه ای نگرش مثبت نسبت به افراد سالمند داشتند. نتایج مشابهی از مطالعه در بخشهای مراقبت بلند مدت بدست آمد. هوپر، رنو و مک کنی به دنبال یک اجرای یک برنامه

عوامل زیادی در نگرش پرستاران به سالمندان تأثیرگذار می باشد که یکی از آنها جنس می باشد. در مطالعه منصوری ارانی و همکاران (۲۶) بین جنس پرستاران و نگرش آنها نسبت به سالمندان ارتباط وجود داشت. آنها بیان کردند پرستاران مرد نسبت به پرستاران زن نگرش مثبت بیشتری در مورد مراقبت از سالمندان داشتند. این در حالیست که در بعضی از مطالعات (۱۲، ۳۸) پرستاران زن نگرش بهتری نسبت به سالمندان داشتند. در مطالعه لامبرینو نگرش دانشجویان پرستاری المانی در مورد سالمندی بررسی شد و یافته های آن نشان داد دانشجویان دختر نگرش مثبت بیشتری نسبت به سالمندی داشتند در حالیکه در مطالعه ارتیشه دار و همکاران (۱۳۹۱) و منصوری ارانی (۲۰۱۷)، نگرش پرستاران مورد بررسی قرار گرفت که می تواند علت تفاوت یافته ها باشد. علت دیگر نگرش منفی پرستاران می تواند خروج سالمند از چرخه فعالیت اقتصادی و تولید و تبدیل به یک مصرف کننده ای باشد که سهمی در اقتصاد ندارد با این حال سالمندان به عنوان بخشی از اعضای جامعه نیازمند توجه و صرف هزینه هستند.

یکی از عواملی که در ایجاد نگرش مثبت در دانشجویان پرستاری مهم می باشد مربیان می باشد. مربیان پرستاری مسئول گسترش مهارت تدریس خود به محیط بالین هستند، چرا که آنها فقط آموزش نمی دهند بلکه الگوی اقدامات پرستاری هستند. مربیان عقیده دارند مؤثرترین روش انتقال تجربیات و نگرش های حرفه ای، الگو محوری در آموزش بالینی می باشد (۳۶). مربیان پرستاری باید بدانند چگونه محتوای سالمندشناسی و تجربیات بالینی را طراحی و ارائه نمایند دیدگاه مثبت نسبت به افراد سالمند را در دانشجویان خود گسترش دهند و آگاهی آنان را در مورد مشکلات مراقبتی در مواجهه با این قشر ارتقاء داده و پرستاران را جذب رشته سالمندشناسی نمایند.

در مطالعات بررسی شده بر روی دانشجویان پرستاری مشخص شد دانشجویان سال های بالاتر نسبت به دانشجویان سال اول دیدگاه بهتری نسبت به مراقبت از سالمندان داشتند (۱، ۷، ۱۲، ۳۷). نگرش منفی نسبت به سالمندان و مراقبت از آنان در ابتدای ورود به دانشگاه می تواند حاکی از آن باشد آنها تجربه اندکی در زمینه مراقبت از سالمندان دارند. علاوه بر این، گذراندن آموزش های نظری مرتبط با سالمندی، می تواند عامل مهمی در شکل دهی درک بهتر و ایجاد نگرش مثبت تر در سالمندان باشد (۱). عامل مهمی که باید مورد توجه قرارگیرد و به طور مهمی بر دانش و نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به مراقبت از سالمندی اثرگذار می باشد این است که اگر دانشجویان آموزش بهتری در همه جنبه های سالمندی ببینند نگرش آنها ممکن است نسبت به سالمندی بهبود یابد و بنابراین آنها ترجیح خواهند داد بیشتر از قبل به مراقبت از سالمندان بپردازند (۱۲).

عامل مهمی که در ایجاد نگرش مثبت در پرستاران در مطالعات مورد تأکید قرار گرفت تجربه کاری پرستاران بود که ارتباط معنی داری بین نگرش آنها و انتخاب کار با افراد سالمند وجود داشت (۲۶، ۴۳). تجربیات کاری قبلی نشان داد که باعث کاهش ترس و شوک در انتقال به محیط

بهداشتی درمانی جهت افزایش هرچه بیشتر کیفیت مراقبت اریه شده به آنها افزایش یافته است. از آنجایی که دانش پرستاران در زمینه سالمندی بر نوع نگرش و انتخاب اولویت آنان نسبت به مراقبت از سالمندان تأثیرگذار می باشد بنابراین نیاز می باشد به آموزش سالمندشناسی در مقاطع تحصیلی پرستاری با تأکید بیشتری نگاه شود. دانشگاهها مسئولیت مهمی در افزایش دانش و تقویت نگرش دانشجویان پرستاری دارند. همچنین گسترش بخشهای اختصاصی سالمندان در بیمارستانها کمک کننده می باشد. در این بین بهره مندی از تجارب پرستاران تحصیل کرده در رشته سالمندی و افزایش تعداد آنان می تواند راهگشا می باشد. مربیان پرستاری در بیمارستان می توانند در تقویت نگرش مثبت دانشجویان و ایجاد علاقه مندی آنان در آینده در مراقبت از افراد سالمند با توجه به نقش الگو بودن آنها سهم مهمی داشته باشند. عامل مهم در تقویت دانش و علاقه مندی و نگرش پرستاران نسبت به سالمندی، برگزاری سمینارها و کلاس های آموزش مداوم برای پرستاران می باشد. امید است با این اقدامات بتوان گامهای بلند و مؤثری در جهت ارتقاء نگرش پرستاران و دانشجویان و افزایش کیفیت مراقبت به سالمندان برداشته شود.

تشکر و قدردانی

از تمامی نویسندگان و پژوهشگران پرتلاش که در زمینه ارتقاء سلامت و کیفیت مراقبت پرستاری در زمینه پرستاری از بیماران به ویژه سالمندان اهتمام داشته اند و همچنین از همه پرستاران زحمتکش سپاسگزاریم.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می دارند که هیچ گونه تضاد منافی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

References

1. Mohammadi MM, Esmaeilvand M. Attitudes toward caring of the elderly from the perspective of nursing and midwifery students in Kermanshah Province in 2015. *Salmand*. 2017; 11 (4): 476-83. [Persian].
2. Hamedanizadeh F, Motahedian TE, Sarhangi F, Zigheymat F. A study of attitude among nurses to nursing care of old patients. *Kowsar Medical Journal*. 2008;13 (3):253-58. [Persian].
3. Liu YE, Norman IJ, While AE. Nurses' attitudes towards older people: a systematic review. *International Journal of Nursing Student*. 2013; 50 (9):1271 - 82.
4. York CS, Ertmer PA. Towards an understanding of instructional design heuristics: An exploratory Delphi study. *Educational Technology Research*
- آموزش مداوم برای همه کارکنان در یک مرکز مراقبت بلند مدت دریافتند که افزایش در دانش موجب کاهش قابل توجهی در نگرش های منفی یافتند اما این برنامه نگرش مثبت را تقویت نمی کند (۴۶). بنابراین آموزش موثر می تواند بر ارتقا سطح نگرش دانشجویان و مربیان و پرسنل پرستاری موثر باشد.
- پژوهش های بیشتر با حجم نمونه های گسترده تری برای تحکیم داده های موجود لازم به نظر می رسد. به خصوص در حیطه نگرش مربیان پرستاری پژوهش های کمی صورت گرفته است و لازم است تا به صورت گسترده تری به این موضوع پرداخته شود زیرا آموزش مستقیم دانشجویان پرستاری که زیربنای سیستم پرستاری هستند بر عهده مربیان پرستاری است و لذا بررسی نگرش و توجیه و آموزش آنان می تواند راهگشایی برای بهبود نگرش دانشجویان پرستاری به مراقبت از سالمند باشد و موجبات ارتقا کیفیت مراقبت از سالمندان را فراهم آورد.
- از یافته های این پژوهش می توان در حیطه نیازسنجی آموزشی پرسنل و دانشجویان پرستاری و همچنین به عنوان شاخصی جهت بررسی کیفیت مراقبت از بیماران سالمند استفاده کرد. زیرا نگرش مثبت به این مقوله می تواند به عنوان نیروی محرکه و عامل اصلی برای ارائه مراقبت مناسب و شایسته ا به سالمندان باشد و همچنین بررسی عوامل موثر بر نگرش نسبت به سالمندان و مراقبت از آنان و تلاش برای تقویت عوامل تأثیرگذار بر نگرش مثبت و کاهش عوامل نگرش منفی پرستاران و دانشجویان و مربیان پرستاری لازم به نظر می رسد

نتیجه گیری نهایی

پرستاران بیشترین نقش را در ارتباط با بیماران به ویژه افراد سالمند در تیم بهداشتی درمانی دارند. با افزایش جمعیت سالمندی، دغدغه ها و نگرانی ها در مورد این گروه سنی بعنوان یکی از بزرگترین گروه خدمات and Development. 2011; 59 (6): 841-63.

5. Sadeghiyan F, Raei M, Hashemi M, Amiri M, Chaman R. Elderly and Health Problems: a cross Sectional Study in the Shahroud township. *salmand*. 2011;6 (2):26-28.6.
6. Rejeh N, Heravi-Karimooi M, Foroughan M. The needs of hospitalized elderly patients: a qualitative study. *Salmand*. 2010;5(1):42-52. [Persian].
7. Hweidi IM, Al-Obeisat SM. Jordanian nursing students' attitudes toward the elderly. *Nurse Education Today*. 2006; 26 (1): 23-30.
8. Arab M, Mohammadalizade S, Haghdoost A. Staff nurses knowledge of aging process and their attitude toward elder people. *Iran Journal of Nursing*. 2008; 21 (55):19 - 27. [Persian].
9. Adib - Hajbaghery M, Mohamadghasabi M.

- Effect of an elderly care program on the nursing students' attitudes toward the elderly. *Salmand*. 2014; 9 (3):189 - 96. [Persian].
10. Chiou S-T, Chen L-K. Towards age-friendly hospitals and health services. *Archives of Gerontology and Geriatric*. 2009; 49 S3 - S6.
 11. McKinlay A, Cowan S. Student nurses' attitudes towards working with older patients. *Journal of Advanced Nursing*. 2003; 43 (3): 298 - 309.
 12. Lambrinou E, Sourtzi P, Kalokerinou A, Lemonidou C. Attitudes and knowledge of the Greek nursing students towards older people. *Nurse Education Today*. 2009; 29 (6): 617 - 22.
 13. Doherty M, Mitchell EA, O'Neill S. Attitudes of healthcare workers towards older people in a rural population: A survey using the Kogan scale. *Nursing Research and Practice*. 2011; 2011 (352627). 1 - 7.
 14. Price B. Understanding attitudes and their effects on nursing practice. *Nursing Standard*. 2015;30 (15): 50-7.
 15. Por S, Moryazavi S. Explanation of effective factors on attitudes and behavior-based multiplexing knowledge. *Journal of Organization Behavior*. 2014; 2 (3): 70-43.
 16. Fox JR. Educational strategies to promote professional nursing in long-term care: an integrative review. *Journal of Gerontological Nursing*. 2013;39 (1): 52 - 60.
 17. Elebiary H, Elshenewy H, Abulazm S. Knowledge and Attitudes of Nurses toward Caring of Elderly People in Health Care Settings. *Nursing & Health Sciences*. 2018; 7 (3): 76 - 84.
 18. Kydd A, Wild D. Attitudes towards caring for older people: Literature review and methodology. 2013. 25 (3): 21 - 7.
 19. Alsenany S. Student Nurses' Attitudes and knowledge towards the care of older people in Saudi Arabia. *British Society of Gerontology*. 2009; 19. 1 - 28.
 20. Bridges J, Flatley M, Meyer J. Older people's and relatives' experiences in acute care settings: Systematic review and synthesis of qualitative studies. *International Journal of Nursing Studies*. 2010; 47 (1): 89 - 107.
 21. Rush KL, Hickey S, Epp S, Janke R. Nurses' attitudes towards older people care: An integrative review. *Journal of Clinical Nursing*. 2017; 26 (23-24): 4105-16.
 22. Adelaide TUo. Critical Appraisal Tools Australia: the university of Adelaide; 2017 [Available from: <http://joannabriggs.org/research/critical-appraisal-tools.html>].
 23. Özdemir Ö, Bilgili N. Attitudes of Turkish nursing students related to ageism. *Journal of Nursing Research*. 2016; 24 (3): 211-6.
 24. Carlson E, Idvall E. Who wants to work with older people? Swedish student nurses' willingness to work in elderly care--a questionnaire study. *Nursing Education Today*. 2015;35(7):849-53.
 25. Lovell M. Caring for the elderly: changing perceptions and attitudes. *Journal of Vascular Nursing*. 2006; 24 (1): 22-6.
 26. Mansouri Arani M, Aazami S, Azami M, Borji M. Assessing attitudes toward elderly among nurses working in the city of Ilam. *International Journal of Nursing Sciences*. 2017;4 (3): 311 - 3.
 27. Abreu M, Caldevilla N. Attitudes toward aging in Portuguese nursing students. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*. 2015; 171: 961 - 7.
 28. Neville C, Dickie R. The evaluation of undergraduate nurses' attitudes, perspectives and perceptions toward older people. *Nurse Education Today*. 2014; 34 (7): 1074 - 9.
 29. Artishedar A, Mortaga Gasemi M, Agajanjamaat M, Ghahremani Z. Attitude towards elderly among nurses working in medical-surgical wards in Zanjan hospitals, 2012. *Preventive Care in Nursing & Midwifery Journal (PCNM)*. 2014; 4 (2): 81 - 90.
 30. Gillis A, MacDonald B, MacIsaac A. Nurses' knowledge, attitudes, and confidence regarding preventing and treating deconditioning in older adults. *The Journal of Continuing Education in Nursing*. 2008; 39 (12): 547 - 54.
 31. Burbank PM, Dowling-Castronovo A, Crowther MR, Capezuti EA. Improving knowledge and attitudes toward older adults through innovative educational strategies. *Journal of Professional Nursing*. 2006; 22 (2): 91 - 7.
 32. Tabiei S, Saadatjoo SA, Hoseinian SZ, Naseri MS, Eisanejad L, Ghotbi M, et al. Nurses knowledge and attitude towards care delivery to the aged with cardiovascular diseases. *Modern Care Journal*. 2011;7 (3):41-7. [Persian].
 33. Ferreira VM, Ruiz T. Community health workers' attitudes and beliefs toward the elderly. *Revista de Saude Publica*. 2012; 46 (5): 843 - 9.

34. Askarzade Mahany M, Arab M, Alizadeh M, M H. Nurses' knowledge about aging and attitudes toward older people. *Iranian Nursing Address*. 1387; 55 (21): 19 - 27.
35. Eltantawy SHAE. Relation between nursing students' knowledge of aging and attitude towards elderly people and their will and intent to work with the elderly. *Journal of Education and Practice*. 2013; 4 (27): 125 - 136.
36. Purfarzad Z, Ghamari-zare Z, Farmahini-Farahani M, Ghorbani M. Teachers and student nurses' attitudes towards caring for older adults in Arak, 2012. *Journal of Clinical Nursing and Midwifery*. 2014; 3 (2): 46-56. [Persian].
37. Özer ZC, Terkeş N. Evaluation of Nursing Student's Attitudes towards Ageism in Turkey. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2014; 116: 2512 - 5.
38. Sharafi H, Khonji A, Rooshenas Z, Rezaei F. The attitude of nurses working in educational hospitals of Bandar Abbas University of Medical Sciences toward the Elderly -2017. *Journal of Development Strategies in Medical Education*. 2018; 5 (1):34 - 41. [Persian].
39. Shen J, Xiao LD. Factors affecting nursing students' intention to work with older people in China. *Nurse Education Today*. 2012; 32 (3): 219-23.
40. Oyetunde MO, Ojo OO, Ojewale LY. Nurses' attitude towards the care of the elderly: Implications for gerontological nursing training. *Journal of Nursing Education and Practice*. 2013; 3 (7).
41. Algoso M, Peters K, Ramjan L, East L. Exploring undergraduate nursing students' perceptions of working in aged care settings: A review of the literature. *Nurse Education Today*. 2016; 36: 275 - 80.
42. Mellor P, Chew D, Greenhill JA. Nurses' attitudes toward elderly people and knowledge of gerontic care in a multipurpose health service (MPHS). *Australian Journal of Advance Nursing*. 2007; 24 (4): 37 - 41.
43. Rathnayake S, Athukorala Y, Siop S. Attitudes toward and willingness to work with older people among undergraduate nursing students in a public university in Sri Lanka: A cross sectional study. *Nurse Education Today*. 2016; 36: 439 - 44.
44. Adibelli D, Kılıç D. Difficulties experienced by nurses in older patient care and their attitudes toward the older patients. *Nurse Education Today*. 2013; 33 (9): 1074 - 8.
45. Liu Y-E, Norman IJ, While AE. Nurses' attitudes towards older people and working with older patients: an explanatory model. *Journal of Nursing Management*. 2015; 23 (8): 965 - 73.
46. Courtney M, Tong S, Walsh A. Acute-care nurses' attitudes towards older patients: A literature review. *International Journal of Nursing Practice*. 2000; 6 (2): 62 - 9.